

**ACORD 21/2021, de 17 de febrer, del Ple
del Consell de l'Audiovisual de Catalunya**

D'aprovació de l'Informe 21/2021, de 15 de febrer, de l'Àrea de Continguts, *Continguts en plataformes i xarxes socials amb un discurs contrari a la vacunació contra la Covid-19*

Amb l'Acord 71/2018, d'11 de juliol, el Ple del Consell de l'Audiovisual de Catalunya va aprovar l'Informe 44/2018, de 29 de juny, de l'Àrea de Continguts, *Anàlisi de la presència de desinformació en línia sobre el càncer*.

Amb aquest informe, el Consell de l'Audiovisual de Catalunya (CAC) iniciava una línia de treball d'anàlisi de continguts relacionats amb l'àmbit de la salut difosos mitjançant les plataformes d'intercanvi de vídeos i xarxes socials, que poden contenir discursos desinformatadors.

La tasca de detecció de continguts que poden promoure la desinformació en matèria de salut va tenir continuïtat amb l'Acord 104/2019, de 20 de novembre, mitjançant el qual s'aprovava l'Informe 30/2019, de 18 novembre, de l'Àrea de Continguts, *El discurs antivacunes a internet*.

Amb l'esclat de la pandèmia, el Consell va articular tot un seguit d'actuacions encaminades tant a la lluita contra la desinformació sobre la Covid-19 com a oferir eines que en minimitzessin els efectes en qüestions relacionades amb els continguts audiovisuals.

Aquestes actuacions van des de la campanya sobre el bon ús de les pantalles durant el confinament, a unes recomanacions per a un ús responsable de les videotrucades en entorns educatius, passant per la campanya "Atura't, pensa i verifica", per aprendre a detectar les *fake news*, especialment durant el confinament, actuacions totes en el marc del programa eduCAC.

Precisament en relació amb la desinformació, o *fake news*, en el marc de la pandèmia es van aprovar els acords 35/2020, de 25 març, i 42/2020, de 30 d'abril, del Ple del Consell de l'Audiovisual de Catalunya, pels quals s'aprovaven, respectivament, els informes 51/2020 i 70/2020, de l'Àrea de Continguts, *Continguts a YouTube i xarxes socials que promocionen productes de suposada eficàcia curativa de la Covid-19*.

Una de les temàtiques recurrents associades a la pandèmia és la de la vacunació. Entenent que els mitjans de comunicació tenen la funció d'informar de manera veraç en relació amb la seguretat i l'eficàcia de les vacunes i que poden contribuir a lluitar contra la desinformació, el Consell de l'Audiovisual de Catalunya, conjuntament amb el Departament de Salut de la Generalitat de Catalunya, el Consell de Col·legis de Metges de Catalunya i el Col·legi de Periodistes de Catalunya, va elaborar una sèrie de recomanacions sobre elements concrets als quals caldria prestar atenció en l'elaboració dels continguts audiovisuals sobre les vacunes de la Covid, recomanacions aprovades per l'Acord 119/2020, de 23 de desembre, del Ple del Consell de l'Audiovisual de Catalunya.

En el context de les actuacions encaminades a evitar la desinformació en matèria de vacunes contra la Covid-19 s'emmarca, també, l'Informe 21/2021, de 15 de febrer, de l'Àrea de Continguts, *Continguts en plataformes i xarxes socials amb un discurs contrari a la vacunació contra la Covid-19*.

L'objectiu d'aquest informe és detectar i analitzar continguts publicats en les principals plataformes i xarxes socials amb un discurs contrari a la vacunació contra la Covid-19.

Per tal d'efectuar-ne l'anàlisi, s'han seleccionat un total de 40 vídeos publicats a les plataformes i xarxes socials YouTube, Facebook, Instagram, Twitter i TikTok.

Tots els continguts analitzats es caracteritzen per difondre un discurs de rebuig a la vacunació per combatre la Covid-19 sobre la base de missatges que, de manera implícita o explícita, qüestionen la seguretat i l'eficàcia de les vacunes o la necessitat de vacunació.

Per tot el que s'ha exposat, el Ple del Consell de l'Audiovisual de Catalunya adopta per unanimitat el següent

ACORD

1. Aprovar l'Informe 21/2021, de 15 de febrer, *Continguts en plataformes i xarxes socials amb un discurs contrari a la vacunació sobre la Covid-19*, el qual s'incorpora com a annex i part integrant d'aquest acord.
2. Trametre l'acord i l'informe als membres de la Diputació Permanent del Parlament de Catalunya; al Departament de Salut de la Generalitat de Catalunya; al Ministeri de Sanitat; a la Comisión Nacional de los Mercados y la Competencia; al Consell de Col·legis de Metges de Catalunya; al Consell de Col·legis d'Infermeres i Infermers de Catalunya; al Consell de Salut de Catalunya; a la Coordinadora d'Usuaris de la Sanitat, Salut, Consum i Alimentació, i a les plataformes d'intercanvi de vídeos i xarxes socials pels quals s'ha difós el material analitzat.

Barcelona, 17 de febrer de 2021

Roger Loppacher i Crehuet
President

Daniel Sirera Bellés
Conseller secretari

Consell
de l'Audiovisual
de Catalunya

INFORME 21/2021

Àrea de Continguts

Barcelona, 15 de febrer de 2021

**Continguts en plataformes i xarxes socials amb un
discurs contrari a la vacunació contra la Covid-19**

Índex

1.	Objectiu de l'informe.....	3
2.	Metodologia	3
2.1	Univers d'anàlisi	3
2.2	Sistema i criteris de cerca	3
3.	Continguts localitzats.....	4
4.	Anàlisi dels continguts	14
4.1	Presència de missatges explícits que insten a no vacunar-se	14
4.2	Qüestionament de la seguretat de les vacunes contra la Covid-19.....	17
4.3	Qüestionament de la necessitat de la vacunació contra la Covid-19	21
4.4	Qüestionament de l'eficàcia de les vacunes contra la Covid-19.....	23
4.5	L'articulació del discurs contrari a la vacunació contra la Covid-19.....	25
5.	La disseminació dels continguts que rebutgen la vacunació contra la Covid-19.....	27
6.	Conclusions	31

1. Objectiu de l'informe

L'objectiu d'aquest informe és detectar i analitzar continguts publicats en les principals plataformes i xarxes socials amb un discurs contrari a la vacunació contra la Covid-19.

Amb aquest informe es continua el procediment sistemàtic d'observació i anàlisi de la presència de continguts que poden desinformar la població sobre la Covid-19, iniciat amb els informes 51/2020, de 24 de març, i 70/2020, de 23 d'abril.

2. Metodologia

2.1 Univers d'anàlisi

L'informe analitza els continguts audiovisuals publicats a les plataformes i xarxes socials YouTube, Facebook, Instagram, Twitter i TikTok.

2.2 Sistema i criteris de cerca

La localització dels continguts analitzats en aquest informe s'ha efectuat a partir de:

- a) La cerca de diferents paraules i expressions clau al cercador de Google i als específics de les plataformes i xarxes socials analitzades.
- b) El seguiment dels *hashtags* que acompanyen els vídeos.
- c) L'anàlisi de perfils on prèviament s'han detectat aquest tipus de continguts.

Els continguts detectats estan actius a les xarxes en data 5 de febrer de 2021.

3. Continguts localitzats

A partir dels criteris i del sistema de cerca, s'han localitzat els 40 continguts següents:

Quadre 1. YouTube. Vídeos que difonen un discurs contrari a la vacunació contra la Covid-19

Núm.	Títol	Canal	Data publicació	Durada	Contingut
1	La O M \$ Reconoce el EN GAÑO*	Canal 1 de YouTube	19/12/20	17:46	Una dona insta a no vacunar-se atès que, segons afirma, les vacunes contra la Covid-19 no serien segures i provocarien greus efectes secundaris, incloent-hi la mort, i que diversos estudis i textos científics que ha trobat a la xarxa ho demostrarien. L'apartat textual del vídeo inclou els enllaços als documents als quals fa referència.

Quadre 2. Facebook. Vídeos que difonen un discurs contrari a la vacunació contra la Covid-19

Núm.	Títol/text que acompanya el vídeo	Perfil	Data publicació	Durada	Contingut
2	ATENCIÓN A ESTO 🗣️ INQUIETANTES AUDIOS [...] HABLAN DE LOS EFECTOS ADVERSOS DE SANITARIOS RECIÉN VACUNADOS. [...] #StopVacunas	Perfil 1	03/01/21	04:13	Vídeo integrat per un seguit d'àudios de diferents testimonis, que es presenten com a personal sanitari, que afirmen que la vacuna contra la Covid-19 hauria provocat nombrosos efectes adversos al personal de diversos hospitals i hauria obligat a suspendre la campanya de vacunació.
3	EL DR. [nom propi] HABLA DE LAS PRIMERAS EXPERIENCIAS EN GRAN BRETAÑA DE LAS VACUNAS CONTRA EL "VIRUS". [...]	Perfil 1	23/12/20	04:33	Un home que s'identifica com a metge alerta sobre les conseqüències de vacunar milions de persones contra la Covid-19, atès l'alt índex d'efectes secundaris que, segons afirma, tindria la vacuna i que un suposat informe oficial del Comitè assessor de mètodes d'immunització nord-americà així ho demostraria.
4	Vacunas CV19: Tipos y Efectos Graves 🔊 MUY IMPORTANTE: [...]	Perfil 2	10/12/20	08:58	Fragment d'una videoconferència en què una dona, que és presentada com a catedràtica de genètica, afirma que les vacunes contra la Covid-19 basades en ARN tindran efectes greus a mitjà i llarg termini en la salut humana i afectaran especialment la fertilitat masculina, el desenvolupament de l'embaràs i la immunitat.
5	#NoTeVacunés	Perfil 3	23/07/20	0:37	Un home que es presenta com a metge insta reiteradament a no vacunar-se contra la Covid-19 ni contra la grip. Afegeix que en el cas de veure's obligat a vacunar-se caldria evitar especialment la vacuna de les farmacèutiques Moderna i AstraZeneca.
6	#YoDigoNO #NOMeVacuno #LibreAlbedrío Te invito a informarte, y si consideras oportuna la información, reenvíalo.	Perfil 4	11/11/20	02:21	Una dona que apareix identificada com a metgessa denuncia la suposada implantació d'un microxip de control en l'organisme a través de la vacuna contra la Covid-19.
7	#PRENSAGENOCIDA #PLANDEMIA #VIDASI #VACUNANO	Perfil 5	28/12/20	01:44	En el marc d'una videoconferència, un home que apareix identificat com a metge assegura que les morts per Covid-19 registrades des de finals de desembre es deuen als efectes adversos de la campanya de vacunació i que la nova soca del Regne Unit seria una invenció per ocultar-ho a la població.

Núm.	Títol/text que acompanya el vídeo	Perfil	Data publicació	Durada	Contingut
8	#YoNoMeVacuno Es muy importante que veas este informe hasta el final. El cirCovid tiene más de un propósito, y uno es llegar a la manipulación o alteración del ARN de las personas (ARN: Sigla de ácido ribonucleico, ácido nucleico que participa en la síntesis de las proteínas y realiza la función de mensajero de la información genética).	Perfil 6	10/12/20	25:26	Un home manifesta que les noves vacunes ARNm contra la Covid-19 són capaces de modificar l'ADN i provocar malformacions genètiques a curt i llarg termini. Afegeix que la totalitat de les persones voluntàries a les quals es va administrar la vacuna de Moderna van presentar efectes adversos.
9	Mucho cuidado con la famosa VACUNA Es la segunda parte de la eliminación de los sobrevivientes del covid-19 #YoNoMeVacuno [...]	Perfil 7	05/08/20	11:44	Un home afirma que les vacunes, incloent-hi la de la Covid-19, contenen diverses substàncies nocives per a l'organisme humà i insta a no vacunar-se.
10	#nomevacuno	Perfil 8	31/01/21	01:06	Un home que s'identifica com a metge recomana no posar-se la vacuna contra la Covid-19. Afirma que és una teràpia que afecta el genoma i que la població vacunada pot desenvolupar malalties autoimmunes o quedar estèril.

Quadre 3. Instagram. Vídeos que difonen un discurs contrari a la vacunació contra la Covid-19

Núm.	Text que acompanya el vídeo	Perfil	Data publicació	Durada	Contingut
11	Vacuna Astrazeneca 📌 [...] #noalavacunacionobligatoria [...] #despertardeconciencia #noalborrego .#vacuna #astrazeneca	Perfil 1	20/11/20	04:37	Un home que apareix identificat com a biòleg i divulgador científic adverteix de la suposada perillositat de la vacuna contra la Covid-19 de la farmacèutica AstraZeneca, atès que, segons afirma, es basa en una tecnologia mai utilitzada que podria convertir les persones en transgèniques i comportar més riscos que beneficis.
12	Lo que no pasa en la TELE compartir.....[...] #sevilla #madrid #valencia #barcelona #bilbao #galicia #extremadura #paisvasco	Perfil 2	18/11/20	10:20	Una dona reproduceix un àudio on una veu afirma que la vacunació contra la Covid-19 forma part d'una conspiració de control poblacional i provocarà esterilitat i pèrdua de capacitat intel·lectual. Al final del vídeo la dona fa una crida a oposar-se a la campanya de vacunació contra la Covid-19.
13	LO QUE NO PASA EN LOS MEDIOS DE COMUNICACIÓN El DR. [nom propi] Médico Legista Nos explica detalladamente los efectos a diversos de la VACUNA COVID-19 COMPARTIR...[...]	Perfil 2	24/11/20	01:44	Una veu en off femenina que s'identifica com a metgessa manifesta que la vacuna contra la Covid-19 provocarà l'esterilització permanent de la població masculina.
14	No se VACUNEN [...] #noalavacunacionobligatoria #notevacunes [...] #bastadedictadura #circovid #killgates #soros #dictadurasanitaria #resistencia	Perfil 3	30/12/20	01:00	Una dona que s'identifica com a infermera adverteix sobre la vacuna contra la Covid-19, atès que, segons afirma, l'administració de la vacuna li ha provocat la paràlisi de mig rostre.
15	Sobre la VACUNA ARNm contra el CORONAVIRUS... [---] #vacuna #coronavirus #covid19 #illuminati #conspiracy #doctor #onlineconsultation #noalavacuna #thanos	Perfil 4	27/11/20	04:03	Un home que es presenta com a metge afirma que la vacuna contra la Covid-19 està dissenyada per reduir la població mundial i que té un alt risc de provocar infertilitat i disminuir el coeficient intel·lectual.
16	Mensaje bastante claro del [sobrenom] Incluso los que llevan más tiempo avisando también se cansan de la ignorancia e incredulidad de la poblacion, solo necesitamos que uses tu SENTIDO COMÚN y que apagues la maldita television!! [...]	Perfil 5	30/12/20	06:31	Un home es manifesta contrari a la vacunació contra la Covid-19 i afirma que es tracta d'una vacuna transgènica, que no és segura i que pot causar la mort. Afegeix que forma part d'un pla per convertir la població en dependents de la vacuna.

Núm.	Text que acompanya el vídeo	Perfil	Data publicació	Durada	Contingut
17	AÑO 2021 (EMPIEZA LA AGENDA 2030) Van a toda máquina y como no paremos esto nos arrepentiremos de por vida ☐♂☐. [---] #noalavacunaobligatoria #libredepensamiento #senosvadelasmanos #destapandomentiras	Perfil 6	01/01/21	11:50	Un home afirma que la vacuna contra la Covid-19 no és fiable, té greus efectes secundaris i no aporta beneficis, i insta a no vacunar-se.
18	Doctora nos explica la realidad del COVID19 y el CDS #dioxidodecloro #cds #[nom propi] #[nom propi] #covid19 #mms #pandemia #doctora #medico #vacunas	Perfil 7	15/06/20	11:32	La veu d'una dona que és presentada com a metgessa atribueix la pandèmia de la Covid-19 a la vacunació contra la grip. També qüestiona la vacunació contra la Covid-19, que qualifica d'ineficaç.
19	#NoMeVacuno #covid_19 #DerechoConstitucional #adn	Perfil 8	26/10/20	01:00	Una veu en <i>off</i> femenina que s'identifica com a metgessa manifesta que la vacuna contra la Covid-19 provocarà l'esterilització permanent de la població masculina. Rèplica del vídeo núm. 12 (Instagram).
20	No a la vacuna obligatoria, despertemos #noalavacunaobligatoria #españa #reinounido #londongb #quedateencasa #noalnuevoordenmundial #plandemia2020 #coronatimo #circovid [...]	Perfil 9	24/12/20	01:00	Un home manifesta que al Regne Unit la vacuna contra la Covid-19 està causant la mort de diverses persones i que darrere s'hi amagaria la voluntat deliberada de controlar la població.

Quadre 4. Twitter. Vídeos que difonen un discurs contrari a la vacunació contra la Covid-19

Núm.	Tuit	Perfil	Data publicació	Durada	Contingut
21	"La vacuna contra #COVID19 es una manipulación transgénica del ser humano" - Dr. [nom propi] [...] #SomosLegión	Perfil 1	31/07/20	02:19	Fragment d'una entrevista a un home, que apareix identificat com a metge, que afirma que les vacunes de base genètica contra la Covid-19 crearan éssers humans transgènics i en provocaran l'esterilitat. Tot i que al vídeo no s'hi esmenta de manera explícita la Covid-19, es desprèn que s'hi refereix per les expressions utilitzades ("el susodicho virus" i els continguts textuais que l'acompanyen ("La vacuna contra #COVID19 es una manipulación transgénica del ser humano").
22	"El ser humano transgénico probablemente no podrá reproducirse" - Dr. [nom propi] #GatesForPrison2020	Perfil 1	31/07/20	02:02	Fragment d'una entrevista a un home, que en el vídeo es presenta com a metge, on manifesta que es molt probable que les vacunes de base genètica provoquin l'esterilitat de l'ésser humà. Tot i que al vídeo no s'hi esmenta de manera explícita la vacuna contra la Covid-19, es desprèn que s'hi refereix, atès que es troba en un fil de conversa en relació amb aquest tema.
23	Dr. [nom propi] - Una sencilla explicación de porqué no a la vcna #SARSCoV2 #covid #coronavirus #vacuna #moderna #pfizer insta @[nom perfil]	Perfil 2	17/11/20	02:20	Un home, que és presentat com a metge, afirma que no és possible el desenvolupament d'una vacuna contra la Covid-19 si no existeix una prova específica per tal de detectar-la.
24	Dr. [nom propi] - Una sencilla explicación de porqué no a la vcna #SARSCoV2 #covid #coronavirus #vacuna #moderna #pfizer insta @[nom perfil]	Perfil 2	17/11/20	02:20	Un home que apareix identificat com a metge afirma que mentre no hi hagi una prova específica amb una seqüència genètica del virus de la Covid-19 no es possible el desenvolupament d'una vacuna i que, si es duu a terme, respondria a motius econòmics. Afegeix que les vacunes inclouen components nocius i que ha estat testimoni d'infants que han desenvolupat trastorns de l'espectre autista després de la vacunació. Tot i que al vídeo no s'hi esmenta de manera explícita la vacuna contra la Covid-19, es desprèn que s'hi refereix pels continguts textuais que l'acompanyen ("#covid, #coronavirus, #vacuna"). A més, el vídeo es troba en un fil de conversa sobre aquest tema.

Núm.	Tuit	Perfil	Data publicació	Durada	Contingut
25	Dr. [nom propi] - Una senzilla explicación de porqué no a la vcna #SARSCoV2 #covid #coronavirus #vacuna #moderna #pfizer insta @[nom perfil]	Perfil 2	17/11/20	02:20	Un home que s'identifica com a metge afirma que el desenvolupament de la vacuna contra la Covid-19 respon a motius econòmics i provocarà la destrucció del sistema immunològic. Tot i que al vídeo no s'hi esmenta de manera explícita la vacuna contra la Covid-19, es desprèn que s'hi refereix pels continguts textuais que l'acompanyen (“#covid, #coronavirus, #vacuna”). A més, el vídeo es troba en un fil de conversa sobre aquest tema.
26	En relación a la VB-a-c-u-n-a - [enllaç] a través de @Dailymotion #coronavirus	Perfil 3	17/11/20	09:25	Entrevista a una dona que és presentada com a metgessa que afirma que la vacunació contra la Covid-19 no seria necessària, atès que, segons assegura, no es tracta d'una malaltia letal. Afegeix que la vacuna contra la Covid-19 no és segura perquè s'ha desenvolupat en poc temps i que les vacunes en general són nocives per la presència de components tòxics.
27	2.Doctora es advirtió, no se vacunen...! la vacuna mata y modifica el ADN. Los escépticos dicen “Es 1conspiración fue su amiga [nom propi]” Ya Murió el primer voluntario de la vacuna AstraZeneca. PERO [nom propi] CONMIGO, SIN MI, #[nom propi]NoMiente #[nom propi]NoEstaSola [nom perfil]	Perfil 4	21/10/20	02:08	Una dona que es presenta com a metgessa assegura que la vacuna d'Oxford provocarà la mort de la població. Afegeix que no seria necessària, atès que la Covid-19 és tractable amb diversos medicaments i teràpies, i té un índex de mortalitat inferior al de la grip.

Núm.	Tuit	Perfil	Data publicació	Durada	Contingut
28	La Bióloga Molecular y de inmunología de Irlanda, la profesora [nom propi] nos da buenas noticias. No es un vídeo reciente, pero contiene oro para relajarnos y conocer que todo fue mentira. #NoAlNuevoOrdenMundial #NoALaCuarentena #NoALaPlandemia #NoALaVacuna #NoAlBozal	Perfil 5	20/12/20	00:45	Una dona que és presentada com a biòloga molecular afirma que la vacunació contra la Covid-19 no és necessària, atès que té menys incidència que la grip i pot ser tractada amb medicaments segurs.
29	#20Dic #20dicembre #Covid_19 #[nom propi] #ReinoUnido #noalavacuna #pfizer con esto vas a seguir dudando! [...]	Perfil 6	20/12/20	00:45	Vídeo que mostra com una dona que es troba davant d'un micròfon perd el coneixement i diverses persones amb bata blanca l'assisteixen. En un text sobreimprès s'afirma que es tracta d'una infermera que va morir dos dies després de l'administració de la vacuna contra la Covid-19. Seguidament hi apareix un símbol amb l'expressió "Yo no me vacuno".
30	Novedades sobre la "vacuna" genética del COVID-19 (02 dic. 2020) #YoDonoMiVacuna #YoNoMeVacuno #NoALaVacunaObligatoria [...]	Perfil 7	03/12/20	02:20	Una dona identificada com a científica afirma que la vacuna contra la Covid-19 pot posar en risc la capacitat de procrear de l'espècie humana i pot desencadenar malalties autoimmunes.
31	Médico polaco se niega a recibir la GENOCIDA VACUNA TRANSGÉNICA.	Perfil 8	11/01/21	0:30	Un home que s'identifica com a metge manifesta que no està d'acord a ser vacunat contra la Covid-19, perquè, segons afirma, és una vacuna en fase experimental i la malaltia no té més incidència que la grip.
32	Recomendamos el documental "Plandemic" en el que aparece ella y que ya ha sido eliminado de Facebook y de YouTube. #LIBERTAD #YONOMEVACUNO #LISTANEGRA #DonaTuVacuna	Perfil 9	05/01/21	1:00	En el marc d'una entrevista, una dona que és presentada com a bioquímica i metgessa denuncia una suposada conspiració darrere la vacunació contra la Covid-19 per tal d'amagar un error sanitari en què una sèrie de vials de vacunes van resultar contaminats. Segons afirma, s'haurien afegit elements nocius en les vacunes contra la Covid-19 perquè les persones que van rebre les contaminades morin i poder-ho atribuir al virus.

Quadre 5. TikTok. Vídeos que difonen un discurs contrari a la vacunació contra la Covid-19

Núm.	Text que acompanya al vídeo	Perfil	Data publicació	Durada	Contingut
33	#vacunacovid19 #NoALaVacuna #SalveVidasSalveSuVida #Pfizer #DatitoPaTi	Perfil 1	09/12/20	00:20	Una dona afirma que sis persones voluntàries han mort a conseqüència de la vacuna de la farmacèutica Pfizer i manifesta que no pensa vacunar-se. En pantalla apareix sobreimpresa l'expressió "No a la vacuna".
34	#vacunas #noalavacuna #covid19 #coronavirus	Perfil 2	22/11/20	01:00	Un home critica que el govern del seu país hagi comprat milions de dosis d'una de les vacunes contra la Covid-19 a una farmacèutica que, segons afirma, va aturar els assajos clínics perquè algunes de les persones voluntàries van patir efectes adversos greus. En el transcurs del vídeo, l'expressió "No a la vacuna" apareix sobreimpresa en pantalla.
35	#noalavacuna #noalcontrolmundial	Perfil 3	11/12/20	01:00	Una dona reproduïx un àudio on una veu afirma que la vacunació contra la Covid-19 provocarà esterilitat i disminució de la capacitat intel·lectual en bona part de la població. Tot i que al vídeo no s'hi esmenta de manera explícita la vacuna contra la Covid-19, es desprèn que s'hi refereix per les expressions utilitzades ("Nueva normalidad"). Fragment del vídeo núm.12 d'Instagram.
36	#noalavacunaobligatoria #noalavacunarusa #noalavacunacovid19 #viral #alertanacional	Perfil 4	16/12/20	01:00	Una dona vestida amb bata blanca denuncia que la comercialització d'una vacuna contra la Covid-19 és una irresponsabilitat, atès que, segons afirma, no pot ser segura perquè s'ha desenvolupat en un temps inferior al necessari.
37	#ojo #cuidense #nosevacunen #vacunas #orar mucho #dios nos #proteja [...]	Perfil 5	21/12/20	01:00	Una veu femenina insta a no vacunar-se ahora que vaticina l'escassetat d'aliments a escala mundial i l'arribada d'un nou virus més mortal que el de la Covid-19. En el transcurs del vídeo, l'expressió "No se vacunen" apareix sobreimpresa en pantalla.
38	#dúo con [nom perfil] #greenscreen LLEGO LA VACUNA #vacunabuena #svtgether #nopasanada #spd #notelapongas	Perfil 6	20/12/20	01:00	Vídeo en pantalla compartida on un home comenta unes imatges que mostren com una dona que està essent entrevistada perd el coneixement. L'home atribueix l'esvaïment al fet que acaba de ser-li administrada la vacuna contra la Covid-19 i manifesta que no pensa vacunar-se.

Núm.	Text que acompanya al vídeo	Perfil	Data publicació	Durada	Contingut
39	¿POR QUE NO ME VACUNO ? #vacuna #vacunacovid19 #tcae #enfermeria #yonomevacuno #covid19 #spain #zaragoza #destacametiktok	Perfil 7	16/01/21	00:15	Una dona que es presenta com a professional de la salut explica que un dels motius pels quals no vol administrar-se la vacuna contra la Covid-19 és perquè no és efectiva, atès que, segons afirma, no impedeix el desenvolupament de la malaltia.
40	#vacuna #vacunacovid19 #tcae #enfermeria #yonomevacuno #covid19 #spain #zaragoza #destacametiktok #nomevacuno #viral	Perfil 7	16/01/21	00:15	Una dona que es presenta com a professional de la salut explica que un dels motius pels quals no vol administrar-se la vacuna contra la Covid-19 és perquè vol ser mare i no vol arriscar-se al fet que pugui afectar la salut del nadó, atès que, segons afirma, se'n desconeixen els efectes a llarg termini.

4. Anàlisi dels continguts

Es realitza una anàlisi del conjunt de vídeos detectats que difonen un discurs contrari a la vacunació contra la Covid-19.

De cada vídeo se n'analitza la presència de missatges explícits que insten a rebutjar la vacuna i a no vacunar-se, els principals arguments que defensen aquesta postura (la pretesa manca de seguretat i d'eficàcia de les vacunes, i la no necessitat de vacunació) i quins elements s'empren per articular el discurs.

4.1 Presència de missatges explícits que insten a no vacunar-se

El 70,0% dels continguts analitzats contenen missatges explícits de rebuig a la vacunació contra la Covid-19, en què directament s'insta l'audiència a no vacunar-se; en la resta, aquest discurs és implícit.

Quant al contingut dels missatges, alguns rebutgen les vacunes contra la Covid-19 de manera genèrica:

“**Por favor no se pongan la vacuna**, si ustedes la escuchan que la van a empezar a dar.”

Vídeo núm. 37 (TikTok)

“¡Despierte gente! [...] **¡No permita que le inoculen esto!**”

Vídeo núm. 1 (YouTube)

“Esto es lo que viene con estas nuevas *vacs* [*vacunes*]. [...] De la noche a la mañana perdemos nuestra autonomía, nuestra privacidad, nuestra libertad. **¡Yo digo no!**”

Vídeo núm. 6 (Facebook)

En altres casos s'insta a refusar de manera específica alguna de les diferents vacunes disponibles contra la Covid-19:

“Murieron 6 personas con la vacuna que tiene **Pfizer**. [...] ¿Qué usted espera **para decir no a la vacuna?** Por lo menos yo no me la pondré.”

Vídeo núm. 33 (TikTok)

“No se vacunen. Sobre todo, no se vacunen del Covid. [...] Por favor, no lo hagan. Pero si a ustedes alguien les obliga a ponerse una vacuna del Covid, por favor no se pongan la vacuna de la empresa Moderna [...] Y no se pongan tampoco la vacuna de la universidad de Oxford de Inglaterra. Por favor, si pueden, no se pongan ninguna.”

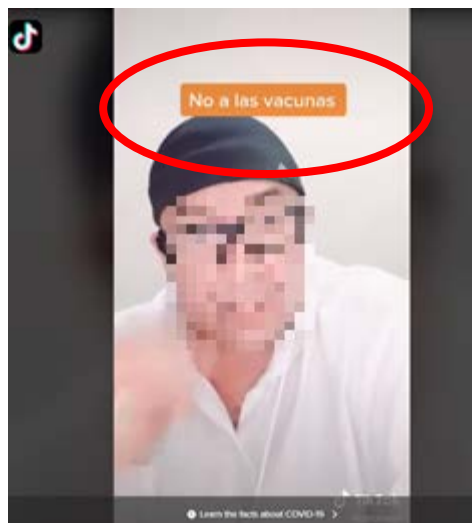
Vídeo núm. 5 (Facebook)

O bé el missatge que insta a no vacunar-se s'acompanya d'una crida a manifestar-se'n en contra:

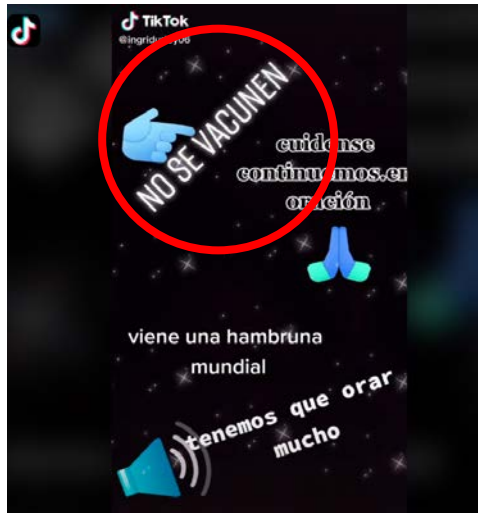
“Poder unirnos en una plataforma [...] salir a la calle y negarse a poner la vacuna. ¡No a la vacuna!”

Vídeo núm. 13 (Instagram)

Aquests missatges de rebuig a la vacunació es presenten sota diferents formats. Així, molts s'inclouen en el mateix discurs oral, però també n'hi ha que apareixen en forma de sobreimpressió en pantalla, sovint al llarg de tot el vídeo:

Vídeo núm. 34 (TikTok)

Vídeo núm. 37 (TikTok)

També s'ha detectat l'ús de **símbols gràfics**, com ara el que mostra un senyal de prohibit amb una xeringa acompanyada del lema “Yo no me vacuno”:

Vídeo núm. 29 (Twitter)

A l'últim, els missatges explícits de rebuig a la vacunació són molt habituals als **continguts textuais** que acompanyen els vídeos, principalment mitjançant l'ús de *hashtags* (“#NoTeVacunes”, “#nosevacunen”, “#notelapongas”, “#YoDigoNO #NOmeVacuno”, “#VIDASI #VACUNANO”, “#YoNoMeVacuno” #StopVacunas”).

4.2 Qüestionament de la seguretat de les vacunes contra la Covid-19

En el 85% dels vídeos analitzats s'esgrimeix la suposada manca de seguretat de les vacunes com el principal argument contra la vacunació. Aquests vídeos comparteixen algunes de les característiques pròpies del discurs antivacunes previ a la Covid-19 i n'introdueix algunes d'específiques.¹

D'una banda, s'al·ludeix a la **celeritat a l'hora de desenvolupar-les** per presentar les vacunes contra la Covid-19 amb menys garanties que les desenvolupades per prevenir altres malalties. Per exemple:

“La ciudadanía debe saber que nunca en la historia de las vacunas se ha aprobado una en menos de 1 año. Y que en 20 años no se han obtenido vacunas para el SARS, para el MERS. [...] Porque quienes venden esa vacuna como segura o eficaz se están convirtiendo en vendedores de humo.”

Vídeo núm. 36 (TikTok)

“Entonces, MERCK, que es un laboratorio de los más prestigiosos en todo este tipo de temas, dijo que él no se atrevía a sacar una... [hi *apareix la paraula* vacuna *sobreimpresa*] en menos de 4 años, menos de 4 años, y no llevamos ni un año con todo este bicho y ya supuestamente hay cosas milagrosas por ahí,”

Vídeo núm. 1 (YouTube)

“No existe esa necesidad de vacunar o sea, de inyectar agentes externos para una prevención de esa enfermedad. No existe. ¿Por qué? Porque esos agentes externos, primero, no son seguros porque no existe tiempo suficiente como para comprobar esa seguridad,”

Vídeo núm. 26 (Twitter)

De l'altra, denuncien la **pretesa manca d'experiència en la tecnologia d'ARN missatger**, en què es basen algunes de les vacunes contra la Covid-19, que és qualificada de perillosa i capaç de produir alteracions genètiques:

“Están vendiendo una vacuna [...] con una tecnología nunca utilizada en seres humanos, y una tecnología que tiene una gran peligrosidad.”

Vídeo núm. 11 (Instagram)

¹ Vegeu l'informe del CAC 30/2019 *El discurs antivacunes a internet*.

“Esta nueva medicina [...] es una tecnología completamente nueva y esta tecnología tiene su base en [...] la modificación genética de la cadena de ARN. Para que tengas una idea [...] las cadenas de ADN es lo que nos hace quien somos, lo que nos hace diferentes a otras especies. Y una modificación, por pequeña que sea, puede provocar grandes cambios, por decirlo de alguna forma. Malformaciones genéticas, algunas a corto plazo, algunas a largo plazo.”

Vídeo núm. 8 (Facebook)

Així, es sosté que aquestes vacunes podrien convertir a qui se'ls apliqui en éssers “transgènics”:

“Entrevistadora: “¿Seres humanos transgénicos?

Entrevistat: Exacto.

Entrevistadora: Estériles, transgénicos, manipulables...

Entrevistat: Exacto. En principio, la excusa que ponen es para que a esos que se les inyecte esa vacuna sean capaces genéticamente de crear una serie de anticuerpos que les haga resistentes a ese nuevo virus, como una manipulación transgénica de los seres humanos. Claro, te puedes imaginar lo que puede salir de eso...”

Vídeo núm. 21 (Twitter)

En aquest context, es destaquen els suposats efectes secundaris greus que podria tenir l'administració de les vacunes contra la Covid-19 amb tecnologia d'ARN missatger, principalment, la **possibilitat de provocar esterilitat o problemes de fertilitat i afectació neuronal, present en el 40,0 % del total de vídeos analitzats**:

“Si se introduce este tipo de vacunación [...] dentro de unos años toda la población va ser estéril y toda la población nos tendremos que reproducir mediante el método probeta”

Vídeo núm. 21 (Twitter)

“El precio de inocularse esta vacuna es que el 97% de los varones inoculados van a quedar estériles, pero además, si son niños pequeños nunca van a desarrollar características sexuales secundarias. Serán algo así como andróginos, sin deseo sexual [...]. El 45% de las niñas quedarán estériles. El daño neuronal, por otro lado, afectará parte de tu corteza frontal.”

Vídeo núm. 12 (Instagram)

“Y luego hay otra secuencia que tiene mucho que ver [...] con los virus endógenos de tipo K y estos están relacionados precisamente con la enfermedad de las

motoneurons, es decir, con las parálisis de tipo ELA, de tipo mielitis transversa, como se ha visto en voluntarios de la vacuna.”

Vídeo núm. 4 (Facebook)

L'esterilitat seria, segons aquests missatges, un efecte volgut de la vacunació. En aquest context, es formulen **diverses teories conspiratives**. La més freqüent sosté que darrere de les polítiques de vacunació contra la Covid-19 s'hi amaga una voluntat de control de la població a través de l'esterilització i la reducció de la capacitat de raciocini:

“De inocularse esta vacuna es que el 97% de los varones inoculados van a quedar estériles, pero además, si son niños pequeños nunca van a desarrollar características sexuales secundarias. Serán algo así como andróginos, sin deseo sexual o muy aligerado y probablemente más manejables y obedientes. El 45% de las niñas quedarán estériles. El daño neuronal, por otro lado, afectará parte de tu corteza frontal. Vas a poder trabajar hasta manejar un auto, pero no pensar en profundidad. Esclavos perfectamente o perfectos de la nueva normalidad. La vacuna es la fase 3 del plan.”

Vídeo núm. 35 (TikTok)

Aquests discursos es complementen amb la presentació de **suposats casos particulars** que demostrarien els efectes secundaris greus en la salut que provocaria l'administració de les vacunes contra la Covid-19.

Per exemple, unes imatges que mostren com una infermera que acabava de ser vacunada es va desmaiar mentre era entrevistada, s'aprofiten per construir un discurs en què s'atribueix aquesta reacció a l'administració de la vacuna:

“Hemos visto miles de vídeos de personas que han quedado cuadripléjicas, que les dan convulsiones, vimos de un bebé que yo lloré cuando vi ese vídeo, el pobre bebé convulsionaba, personas que se han muerto, nada más ayer salió la chica que se..., le pusieron una cosa de estas en vivo [*amb referència a la vacuna*] y se desmayó.”

Vídeo núm. 1 (YouTube)

Així, un segon vídeo va més enllà i assegura que la vacuna hauria provocat la mort de la infermera esmentada:

“Diez minutos después, mientras declaraba a la prensa... Dos días después FALLECIÓ. Familia confirma fallecimiento.”

#20Dic #20diciembre #Covid_19 #Trump #ReinoUnido #noalavacuna #pfizer
con esto vas a seguir dudando! O puedes tomar tiempo de reflexionar y
hacerte entender que con las vacunas nos van asesinar? Somos dueños de
nuestras propias decisiones. Espero tomes la correcta...

Vídeo núm. 29 (Twitter)

A l'últim, el discurs que defensa la pretesa manca de seguretat de les vacunes contra el coronavirus reuneix alguns dels postulats propis del posicionament antivacunes global, com ara la denuncia de la suposada presència de substàncies tòxiques que provocarien el desenvolupament de malalties. Per exemple:

“No necesitamos unas vacunas que cada año van perdiendo seguridad y provocando enfermedades raras y enfermedades mayores por acumulación de metales pesados, aluminio, mercurio a nivel neuronal, el autismo que se habla que está provocado por las vacunas.”

Vídeo núm. 26 (Twitter)

“O sea, una persona inmunosuprimida, y le vas a meter además la vacuna. [...] que además tiene mercurio, tiene formaldehído, tiene mercurio en forma de timerosal, tiene aluminio... Yo he visto este año alrededor de 52 niños con trastorno del espectro autista post-vacuna.”

Vídeo núm. 24 (Twitter)

4.3 Qüestionament de la necessitat de la vacunació contra la Covid-19

Més de la quarta part (27,5%) dels vídeos detectats neguen la necessitat de les vacunes contra el coronavirus amb missatges que trivialitzen la gravetat de la malaltia i minimitzen les taxes de letalitat reals.

En la meitat dels vídeos (54,5%) en què es qüestiona la necessitat de vacunació s'hi afirma que és més adequat recórrer, únicament, al que anomenen “medicina natural” o a la ingesta de vitamines, per exemple:

“¿Terror a qué? ¿A un virus que es 100% tratable? A un virus que lo podemos tratar con diversos métodos, hay diversas medicinas, hay un montón de drogas que se pueden aplicar. Hay medicina natural, hay recursos.”

Vídeo núm. 27 (Twitter)

“La vacuna no es necesaria. Es necesario cuidado médico, atención médica, atención familiar y aumento de nuestro sistema inmunitario.”

Vídeo núm. 26 (Twitter)

“El Covid es la más grande farsa de la historia, curable con vitaminas. Tenemos que poner atención a las comidas para desintoxicarnos.”

Vídeo núm. 9 (Facebook)

En conseqüència, es minimitza la gravetat de la malaltia i es neguen els nivells de letalitat observats. Així, en un 27,3% dels vídeos que qüestionen la necessitat de vacunació es manté la idea que la Covid-19 no es una malaltia mortal *per se* i s'argumenta que únicament provocaria la mort de persones amb patologies prèvies:

“El Covid-19 no mata, es una mentira. Esa es una gran mentira. Solamente ha muerto gente con patología previa.”

Vídeo núm. 7 (Twitter)

“La gente que se está muriendo, gran parte, por desgracia, es gente que se iba a morir de todas formas, porque lo que tienen es una apendicitis más una PCR positiva, o lo que tienen, incluso, es un accidente más una PCR positiva.”

Vídeo núm. 17 (Instagram)

“La vacunación en este caso de esta enfermedad, en particular, no tiene realmente razón de ser porque no es un virus letal.”

Vídeo núm. 26 (Twitter)

I atesa aquesta pretesa manca de gravetat del virus, el discurs antivacunes Covid-19 conclou que els riscos de la vacunació superarien els beneficis:

“¿Por qué tenemos que meternos esto en el cuerpo para un virus que tiene una mortalidad tan baja como el coronavirus? ¡Cuidado, porque podríamos estar matando moscas a cañonazos! [...] Vamos a meter ARN mensajero para tratar una enfermedad que el 90% de la gente pasa sin pena ni gloria, casi sin enterarse.”

Vídeo núm. 11 (Instagram)

“¿Vacuna contra qué? ¿Contra un virus que no llega a más de un resfrío? Que tiene una mortalidad de un 0,6%, comunicado por la OMS.”

Vídeo núm. 27 (Twitter)

La trivialització de la gravetat del virus comporta, també, la presència de continguts, presents en el 27,3% dels vídeos en què es qüestiona la vacunació, que neguen la utilitat de les mesures preventives de contenció de la pandèmia, com el distanciament social o l'ús de mascareta:

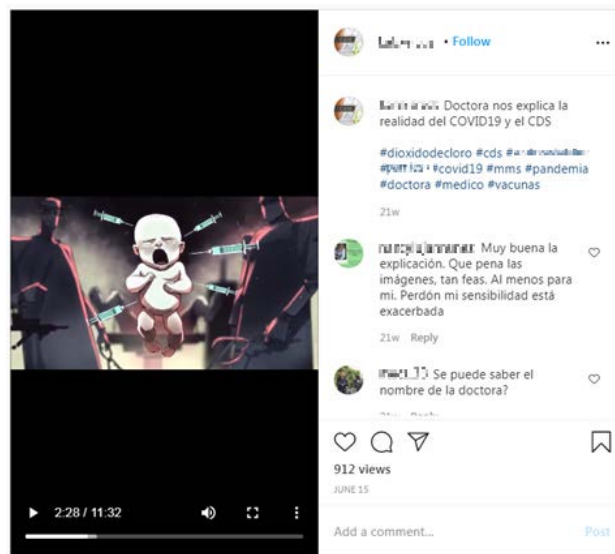
“Sabemos que podemos tratar los síntomas del Covid-19 muy exitosamente con vitaminas D, C y Zinc, y con medicinas muy seguras. Por lo tanto, el encierro y las medidas como la cuarentena, distanciamiento social y mascarillas no fueron necesarios. Y también una vacuna entonces tampoco es necesaria.”

Vídeo núm. 28 (Twitter)

4.4 Qüestionament de l'eficàcia de les vacunes contra la Covid-19

En el 12,5% dels vídeos de la mostra analitzada es posa en dubte, amb missatges de característiques diverses, l'efectivitat de les vacunes per combatre la infecció per coronavirus.

Aquesta idea, comuna al discurs antivacunes preexistent, qüestiona l'eficàcia de les vacunes en general, i assenyalava com a preferible la immunització adquirida pel desenvolupament de la malaltia:

“¿Cómo vamos a pensar que de esto nos va a salvar una vacuna? Si precisamente las vacunas, hoy en día, habría que mirarlas una a una para ver cuáles son válidas y cuáles no...”

“Ahora tendríamos que estar todos libres en la calle, cogiendo esta enfermedad e inmunizándonos.”

Vídeo núm. 18 (Instagram)

També s'hi afirma, en aquesta línia, que l'administració de les vacunes contra la Covid-19 no impedeix el desenvolupament de la malaltia:

“Es que hay mucha confusión con la vacuna, porque se cree que te vacunas y ya no te contagias, no contraes la enfermedad [...] y eso es falso, porque sí, aunque sea de una manera más leve”.

Vídeo núm. 40 (TikTok)

O bé s'invalida la utilitat de la vacunació contra la Covid-19, per tal com s'afirma que no implica l'abandonament de les mesures profilàctiques:

“Primero, no es una vacuna, son dos dosis [...] Segundo, no va a acabar ni con las mascarillas ni los confinamientos porque lo dice aquí. ¡No va a haber ese final! ¡No lo va a haber!”

Vídeo núm. 17 (Instagram)

4.5 L'articulació del discurs contrari a la vacunació contra la Covid-19

En la majoria dels vídeos analitzats (el 70,0%) s'utilitza una figura que es presenta com a professional del món sanitari o científic per articular el discurs contrari a les vacunes contra la Covid-19. En concret, en el 60,7% d'aquests vídeos hi apareixen identificades com a metges o metgesses i en el 10,7%, com a professionals de la infermeria, mentre que el 28,6% restant correspon a persones pretesament vinculades al món científic (expertes en genètica, biologia, etc.) o que no especifiquen la professió (quan, per exemple, vesteixen una bata blanca).

L'ús de sobreimpressions i rètols en els continguts textuais en la majoria d'aquests vídeos (71,4%) serveix per emfatitzar la pretesa especialitat, formació o càrrec de la persona que difon el missatge per tal d'atorgar credibilitat al seu argumentari. En la resta de casos, és la persona mateixa la que es presenta vinculada a la medicina o a la ciència. Per exemple:

Vídeo núm. 5 (Facebook)

“El Dr. [nom propi] (Walsall, 1946), es un escritor y columnista inglés, Doctor en medicina general que ha escrito más de cien libros sobre la salud humana y animal [...]”

Vídeo núm. 3 (Facebook)

A més, el 78,6% de les persones que es presenten com a experts reforcen l'aparença d'expertesa dels missatges amb l'ús d'un llenguatge pretesament científic o es recolzen en suposats textos científics.

Per exemple, en un dels vídeos de la mostra, una dona, que és presentada com a catedràtica de genètica, fa ús de terminologia específica per qüestionar la seguretat de les vacunes contra la Covid-19:

“Y los ARN podrían permanecer en el genoma y ser transmitidos, incluso, a la descendencia. Por lo tanto en la desregulación de estas proteínas, de estos virus endógenos que regulan la formación de la placenta, lo que va a dar va a ser abortos, problemas en el embarazo tremendos, no se va a poder formar esa placenta inicial, se van a producir síndromes muy graves como la preclamsia o el síndrome de HELLP que ya se ha visto asociado a estos virus de tipo W.”

Vídeo núm. 4 (Facebook)

O bé un home que apareix identificat com a doctor en medicina general sustenta les tesis contràries a la vacunació contra la Covid-19 en la reinterpretació de dades extrems del que presenta com un informe d'un grup de treball especialitzat en vacunes:

“Acabo de ver un informe del grupo de trabajo de las vacunas ACIP COVID-19, de los CDC estadounidenses. ACIP: Comité asesor de métodos de inmunización. Es un informe sobre “anafilaxis tras recibir la vacuna COVIS ARNm” y el informe incluye una tabla titulada “El protocolo de verificación v-safe para Covid-19”. La tabla enumera el número de personas con una primera dosis a 18 de diciembre en 112.807 y los resultados que muestran impactos negativos en la salud es 3.150 [...] Eso es 2,79% [...]. Si 60 millones de personas en el Reino Unido se vacunan podemos esperar que 1,67 millones de personas sean incapaces de trabajar, incapaces de realizar las actividades cotidianas y necesitar cuidados.”

Vídeo núm. 3 (Facebook)

En un 17,9% dels vídeos, aquests suposats professionals de la salut o la ciència **manifesten de manera explícita que no es vacunaran contra la Covid-19**. Per exemple:

“Las vacunas normales son virus y bacterias atenuados. Esto no es eso, esto es un gen que te insertan y sí se acopla a tu ADN. Yo me dedico a eso, yo estoy doctorado en ciencias, en virus. [...] Yo no me la pongo, ni recomiendo que nadie se la ponga.”

Vídeo núm. 10 (Facebook)

A l'últim, en el 10,7% dels vídeos, les persones que es presenten com a **professionals de la sanitat en actiu s'erigeixen com a testimonis dels suposats efectes adversos** provocats per les vacunes contra el coronavirus.

Per exemple, quan una dona que es presenta com a infermera explica com l'administració de la vacuna li hauria provocat una paràlisi facial:

“Soy una enfermera registrada en Nashville, Tennessee, y mi nombre es *[nom propi]*. Aviso a todo el mundo sobre la vacunación del Covid-19. Recientemente tomé la vacuna COVID-19. Después de la vacuna me sentí bien, pero a los tres días fui al médico porque tenía problemas con mi cara, todo el lado izquierdo de mi cara, en realidad. Tengo [...] parálisis facial periférica. Y como pueden ver no puedo...sonreír... [...] Solo quiero que todo el mundo sepa que creo que esta vacunación es la peor cosa y no le daría esto a nadie, ni a mi peor enemiga.”

Vídeo núm. 14 (Instagram)

O bé un vídeo que inclou un recull d'àudios pretesament privats on diverses persones que s'identifiquen com a personal sanitari d'un hospital sostenen que l'administració de la vacuna contra la Covid-19 s'ha hagut d'aturar pels suposats efectes adversos que els ha provocat:

“En el *[nom hospital]*, todo el grupo de guardia que fue vacunado está con fiebres altísimas, mialgias, artralgias y angioedemas. Apparently, suspendieron la vacunación hasta el lunes. [...] Imagínate que si vacunan a todo el personal de terapia intensiva y le da síntomas adversos, se queda sin gente para atender. [...] Acabo de hablar con el doctor *[nom propi]* personalmente. Está en un grupo de 200 infectólogos de todo el país [...] muy preocupados por los efectos adversos de la vacuna.”

Vídeo núm. 2 (Facebook)

5. La disseminació dels continguts que rebutgen la vacunació contra la Covid-19

Un 72,5% dels continguts analitzats inclouen missatges diversos que evidencien la voluntat de disseminar el discurs contrari a la vacunació contra la Covid-19, sovint fent ús d'una estratègia d'ús simultani o successiu de les diferents plataformes i xarxes socials.

Principalment, els vídeos inclouen crides explícites a difondre'n i compartir-ne el contingut, tant en el discurs mateix com en els textos que apareixen sobreimpressos en pantalla:

“Antes de entrar en materia, **les pido por favor que compartan este vídeo**, que se suscriban, que muchas personas despierten, que vean la realidad.

Vídeo núm. 1 (YouTube)

“Hay muchas personas que ahora tienen miedo [...] Por eso te pido, por favor, tú debes ser la luz, **debes compartir este tipo de información**, aunque muchos te tilden de que estás diciendo cosas que no han sido confirmadas. Por favor, **comparte esto, comparte esta información**”

Vídeo núm. 8 (Facebook)

“Muchas gracias por tu atención y, por favor, **difundid.**”

Vídeo núm. 12 (Instagram)

Vídeo núm. 28 (Twitter)

La disseminació d'uns mateixos continguts en diferents xarxes és una de les característiques observades en la mostra analitzada, sovint a causa de l'eliminació de missatges amb desinformació realitzada per aquests serveis d'intercanvi de vídeos.

És el cas, per exemple, d'un vídeo en què la persona que hi apareix al·ludeix a l'eliminació d'un contingut previ i manifesta que, tot i així, el torna a difondre a la mateixa xarxa social:

“Sé que tal vez acabas de ver este vídeo antes, ya que lo **acabo de hacer en vivo y me lo eliminaron inmediatamente**. [...] Pero lo voy a hacer de nuevo. Y esta vez voy a tratar de ser más cuidadoso con mis palabras [...] De verdad, espero no eliminen este vídeo. [...] Si debo estar aquí 24 horas en vivo, lo voy a hacer. [...]

Vídeo núm. 8 (Facebook)

En altres exemples s'hi explicita que s'utilitza una segona xarxa social quan la primera opció escollida impedeix la difusió del contingut o es facilita un perfil amb previsió de l'eliminació del vídeo:

“Hago este vídeo porque he mandado un mensaje en audio por Messenger a más de 1.000 personas y obvio que **Facebook me ha bloqueado** el Messenger y no puedo mandárselo ni a más gente, ni tampoco puedo contestar.”

Vídeo núm. 12 (Instagram)

“De todas formas, te invito, estamos haciendo vídeos en vivo a través de Instagram. Así que encuentra el canal en Instagram [*nom canal*], así si eliminan esto por lo menos nos vamos a poder mantener comunicados en otra plataforma.”

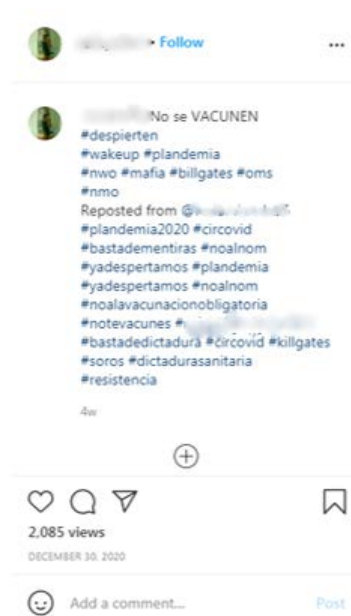
Vídeo núm. 8 (Facebook)

Aquestes polítiques contra la desinformació són qualificades de censura, tal com, per exemple, s'afirma en aquest vídeo:

“Les pido por favor que compartan este vídeo [...] ya saben que soy muy perseguida por hablar de este tipo de temas, entonces necesito de tu ayuda para poder crecer en el canal y evitar la censura.”

Vídeo núm. 1 (YouTube)

A l'últim, també és freqüent l'ús dels recursos de les xarxes socials que faciliten la visibilitat dels continguts, com els *hashtags*. Així, el 92,5% dels vídeos detectats fa servir etiquetes en l'apartat textual que els acompanya i, en la meitat dels casos, en un nombre molt elevat (superior a 5). És el cas d'un dels vídeos de la xarxa social Instagram que s'acompanya de 25 *hashtags* diferents, alguns dels quals el classifiquen com un contingut que rebutja la vacunació contra la Covid-19, com “#notevacunes” o “#noalavacunacionobligatoria”, o bé el vinculen a un discurs negacionista de la pandèmia, com “#circovid” o #plandemia”:

Vídeo núm. 14 (Instagram)

6. Conclusions

L'informe analitza la presència de continguts audiovisuals amb un discurs contrari a la vacunació contra la Covid-19 difosos en plataformes i xarxes socials i s'emmarca en un procediment sistemàtic d'anàlisi de la presència de continguts a internet que poden desinformar la població sobre la Covid-19.

Per tal d'efectuar-ne l'anàlisi, s'han seleccionat un total de 40 vídeos publicats a les plataformes i xarxes socials YouTube, Facebook, Instagram, Twitter i TikTok.

Tots els continguts analitzats es caracteritzen per difondre un discurs de rebuig a la vacunació per combatre la Covid-19 sobre la base de missatges que, de manera implícita o explícita, qüestionen la seguretat i l'eficàcia de les vacunes o la necessitat de vacunació.

Un 70% dels continguts analitzats contenen crides explícites a no vacunar-se contra la Covid-19.

Són missatges que es refereixen a la vacunació, de forma genèrica ("Por favor, no se pongan la vacuna", "¡No permita que le inoculen eso!", "#NoTeVacunese") o bé fan referència específica a alguna de les vacunes disponibles ("No se pongan la vacuna de la empresa Moderna. [...] Y no se pongan tampoco la vacuna de la universidad de Oxford").

El missatge més reiterat, present en el 85% dels vídeos que promouen la no vacunació contra la Covid-19, nega la seguretat de la vacuna.

El discurs parteix de dos fets, la rapidesa de desenvolupament de la vacuna des de l'aparició de la pandèmia i l'aplicació de tècniques innovadores (ARN missatger), i conclou, sense altres arguments, que les vacunes contra la Covid-19 no són segures:

"La ciudadanía debe saber que nunca en la historia de las vacunas se ha aprobado una en menos de 1 año. [...] quienes venden esa vacuna como segura o eficaz se están convirtiendo en vendedores de humo."

Aquest discurs posa especial accent en la pretesa manca d'experiència en la tecnologia d'ARN missatger, que és qualificada de perillosa i amb risc de produir alteracions genètiques:

“Esta nueva medicina [...] es una tecnología completamente nueva y esta tecnología tiene su base en [...] la modificación genética de la cadena de ARN. Para que tengas una idea [...] las cadenas de ADN es lo que nos hace quien somos, lo que nos hace diferentes a otras especies. Y una modificación, por pequeña que sea, puede provocar grandes cambios, por decirlo de alguna forma. Malformaciones genéticas, algunas a corto plazo, algunas a largo plazo.”

El 40% dels vídeos analitzats afirma que les vacunes provocarien esterilitat i afectació neuronal en les persones inoculades.

Així, una part dels missatges afirma, sense argumentació científica, que les vacunes contra la Covid-19 comportarien greus efectes secundaris, principalment en l'àmbit de la fertilitat:

“El precio de inocularse esta vacuna es que el 97% de los varones inoculados van a quedar estériles, pero además, si son niños pequeños nunca van a desarrollar características sexuales secundarias. Serán algo así como andróginos, sin deseo sexual [...]. El 45% de las niñas quedarán estériles. El daño neuronal, por otro lado, afectará parte de tu corteza frontal.”

Més de la quarta part (el 27,5%) dels missatges que desinformen sobre la vacuna contra la Covid-19 trivialitzen la gravetat de la malaltia i conclouen que la vacuna és innecessària.

Aquests missatges presenten la Covid-19 com una afecció que pot ser tractada amb vitamines o en minimitzen la taxa de letalitat, com quan s'argumenta que únicament provocaria la mort de persones amb patologies prèvies:

“El Covid es la más grande farsa de la historia, curable con vitaminas. Tenemos que poner atención a las comidas para desintoxicarnos.”

“El Covid-19 no mata, es una mentira. Esa es una gran mentira. Solamente ha muerto gente con patología previa.”

Aquesta pretesa manca de gravetat del virus dona peu a concloure que els riscos de la vacunació superarien els beneficis:

“¿Por qué tenemos que meternos esto en el cuerpo para un virus que tiene una mortalidad tan baja como el coronavirus? ¡Cuidado, porque podríamos estar matando moscas a cañonazos!”

Els vídeos detectats també inclouen al·lusions a la pretesa manca d'eficàcia de les vacunes per combatre el coronavirus, on, per exemple, s'assenyala com a preferible la immunització adquirida pel desenvolupament de la malaltia:

“¿Cómo vamos a pensar que de esto nos va a salvar una vacuna? Si precisamente las vacunas, hoy en día, habría que mirarlas una a una para ver cuáles son válidas y cuáles no...”

En conseqüència, amb aquest missatge es planteja prescindir de les mesures profilàctiques establertes:

“Ahora tendríamos que estar todos libres en la calle, cogiendo esta enfermedad e inmunizándonos.”

En el 70% dels vídeos el discurs apareix articulat per persones que es presenten com a expertes en l'àmbit de la ciència o de la medicina, de manera que es pretén atorgar credibilitat i autoritat a postulats contraris al consens científic.

Així, el discurs contra la vacunació busca la credibilitat entre l'audiència mitjançant la intervenció de figures que es presenten com a expertes en diferents disciplines sanitàries (en el 60,7% d'aquests vídeos hi apareixen identificades com a professionals de la medicina i en el 10,7%, de la infermeria) unes xifres que representen el 42,5% i el 7,5%, respectivament, del total de la mostra. A més, aquestes figures reforcen l'aparença d'expertesa amb l'ús d'un llenguatge que prové de l'àmbit de la ciència.

En prop d'un de cada cinc casos (el 17,9%) les persones que es presenten com a professionals de la medicina manifesten obertament que no pensen vacunar-se sobre la base d'alguns dels arguments antivacunació més habituals a la xarxa:

“Las vacunas normales son virus y bacterias atenuados. Esto no es eso, esto es un gen que te insertan y sí se acopla a tu ADN. Yo me dedico a eso, yo estoy doctorado en ciencias, en virus. [...] Yo no me la pongo, ni recomiendo que nadie se la ponga.”

El discurs contrari a la vacunació contra la Covid-19 reformula i adapta els postulats del discurs antivacunes preexistent.

El discurs dels vídeos analitzats comparteix algunes de les característiques pròpies dels postulats antivacunes ja existents, com la denúncia de la suposada presència de substàncies tòxiques que provocarien el desenvolupament de malalties, la manca de seguretat, la trivialització de les afeccions que es combaten o la participació de persones que es presenten com a professionals de la medicina.

Tanmateix, alguns elements mostren una adaptació a les noves vacunes per combatre el coronavirus. Així, per exemple, la manca de seguretat es deu, segons aquest discurs, a la rapidesa en el desenvolupament; de l'ús d'una nova tecnologia se'n deriva una suposada intervenció en la genètica de la població.

Un 72,5% dels vídeos analitzats inclouen missatges que criden a disseminar els continguts contraris a la vacunació contra la Covid-19, sovint fent ús d'una estratègia multixarxa.

Aquesta crida a la viralització es duu a terme mitjançant missatges explícits (“les pido por favor que compartan este vídeo”) i també amb l'ús de *hashtags*, un recurs que facilita la visibilitat dels continguts (“#notevacunes”).

La disseminació d'uns mateixos continguts, de manera simultània o successiva, en diferents xarxes és una de les característiques observades en la mostra analitzada.

Aquesta estratègia multixarxa respon tant a la facilitat de generar i difondre continguts en l'àmbit d'internet com a la política de lluita contra la desinformació sobre la Covid-19 que, amb resultats dispars, desenvolupen les diferents plataformes.